

Täysistunto

Tiistai 11.11.2025 klo 14.00—18.29

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teollisuustuotannon sivuvirtojen ja jätteiden sekä niistä valmistettujen tuotteiden hyödyntäminen on keskeinen osa kiertotaloutta. Näiden niin sanottujen uusiomateriaalien käyttö säästää luonnonvaroja ja vähentää päästöjä. Uusiomateriaaleja voidaan hyödyntää raaka-aineena tuotteiden valmistuksessa tai sellaisenaan tuotteina, esimerkiksi rakentamisessa tai lannoitteena. Uusiomateriaalien asemaa markkinoilla kuitenkin heikentää se, että ne luokitellaan usein jätteiksi. Jätteen hyödyntäminen edellyttää ympäristölupaa. Lisäksi jätteen kuljettamiseen ja käsittelyyn liittyy muita jätelainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksia. Konkreettisen sääntelytaakan lisäksi jätestatus tuottaa eräänlaista stigmaa eli negatiivista mielikuvaa tuotteen laadusta, vaikka uusiomateriaalista valmistettu tuote olisi yhtä hyvä kuin neitseellisestä raaka-aineesta valmistettu tuote.

Uusiomateriaalin jätestatus ja jätessäätelyn soveltaminen voidaan päättää, jos jätedirektiivissä ja jätelaissa säädetyt muun ohella materiaalin ympäristölliseen tai tekniseen kelpoisuuteen liittyvät arviointikriteerit täyttyvät. Tämän jälkeen uusiomateriaaliin ja siitä valmistettuun tuotteeseen sovelletaan samoja tuotelainsäädännön vaatimuksia kuin muihin-
kin tuotteisiin. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan jätestatuksen päättäminen voidaan tehdä vain ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristöluvassa tai ilmoitusmenetel-
lyssä. Varsinkin ympäristölupa on aivan liian raskas menettely, kun näin päätetään pelkäs-
tään siitä, onko laitoksella syntyvä tai siellä käsiteltävä materiaali jätettä vai ei. Toiminnanharjoittajat ja viranomaiset ovat yhtä mieltä siitä, että jätestatuksen päättämistä koskevaa viranomaismenettelyä tulee sujuvoittaa ja sen ennakoitavuutta tulee parantaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus tuo eduskuntaan lakiesityksen, jolla helpotetaan uusiomate-
riaalien tuotteistamista. Hallituksen esityksen mukaan jätelaissa säädettäisiin uudesta ke-
vennetystä päätöksentekomenettelystä, jossa teollisuuden sivuvirta voidaan toiminnanhar-
joittajan hakemuksesta luokitella sivutuotteeksi tai kerran jätteeksi luokitellun aineen tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

esineen jätteeksi luokittelu voidaan päättää. Päätöksenteko keskitettäisiin valtakunnalliselle Lupa- ja valvontavirastolle. Päätöksenteon sujuvuuden vahvistamiseksi yhteisön kuulemista ja muiden kuin asianosaisten valitusoikeuksia rajoitettaisiin verrattuna ympäristölupamenettelyyn. Lupa- ja valvontaviraston päätökselle säädettäisiin kolmen kuukauden ohjeellinen määräaika.

Jos materiaalin luokittelua koskeva asia on osa toiminnan aloittamista tai sen laajempaa muuttamista, luokitteluasian voisi edelleen ratkaista myös ympäristöluvassa tai ilmoituspäätöksessä, kuten tähänkin saakka. Näin toiminnanharjoittajalle ei aiheutuisi turhaa työtä kahden eri hakemuksen jättämisestä. Jos toimivaltainen lupaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, tämän olisi pyydettävä luokitteluasiassa Lupa- ja valvontaviraston lausunto. Tämä on tarpeellista päätöksenteon laadun ja toiminnanharjoittajien yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys poistaa pullonkauloja uusiomateriaalien kehittämiseen ja hyödyntämiseen liittyvältä liiketoiminnalta ja edistää samalla luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Kun ympäristölupamenettely kestää vähimmilläänkin useita kuukausia, ehdotetun jätelain mukaisen luokittelupäätöksen voisi saada viikoissa.

Ehdotettujen lakimuutosten lisäksi tarvitaan täytäntöönpanotoimia. Ympäristöministeriö valmistelee asetusta, jossa säädetään toiminnanharjoittajan tekemän hakemuksen tarkasta sisällöstä. Lisäksi ympäristöministeriö julkaisee riskienarviointityökalun, joka auttaa sekä toiminnanharjoittajia että viranomaisia tunnistamaan materiaalien ympäristökelpoisuuteen mahdollisesti liittyviä riskejä ja riskinhallintatoimia. Näin varmistetaan, että päätökset ovat laadukkaita ja ne voidaan tehdä lain edellyttämässä määräajassa.

Esityksen mukaan tehdyt päätökset tallennettaisiin uusiomateriaalirekisteriin, jossa ne olisivat kaikkien saatavilla julkisen tietopalvelun kautta.

Ehdotetut lainsäädännön muutokset tulisivat voimaan vuoden 2027 alusta. Näin esityksen toimeenpanolle jäisi riittävästi aikaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.06 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ympäristöministeri Multalalle hyvästä esittelystä.

Lakiuudistuksen tavoitteena on tosiaankin helpottaa uusiomateriaalin tuotteistamista ja siten edistää kiertotaloutta. Kaksi vaalikautta ympäristövaliokunnassa istuneena tervehdin näitä muutoksia aina ilolla. Hallituksen esityksen kaksi esimerkkiä kertovat siitä, millä tavoin ehdotettu uusi menettely muuttaa nykytilaa ympäristöystävällisempään ja resurssitehokkaampaan suuntaan. Käytännön esimerkit osoittavat muutoksen tarpeellisuuden. Yritysten sääntelytaakka kevenee, ja kannattavan toiminnan edellytykset paranevat. Häviäjiä tässä muutoksessa on vaikea löytää.

Tällä hetkellä uusiomateriaalien asemaa markkinoilla heikentää se, että ne luokitellaan usein jätteiksi. Käsiteltävä muutos tekee uusiomateriaalien hyödyntämisestä aiempaa helpompaa ja kannattavampaa. Jatkossa teollisuuden sivuvirta voidaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta luokitella sivutuotteeksi. Kerran jätteeksi luokitellun aineen tai esineen jätteeksi luokittelu voidaan myös päättää. Käytännössä esitys poistaa pullonkauloja uusiomateriaalien kehittämiseen ja hyödyntämiseen liittyvältä liiketoiminnalta ja edistää samalla luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

Yhteenvedona, arvoisa puhemies: esitys vähentää byrokratiaa, parantaa kiertotalouden toimintaedellytyksiä, helpottaa luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä parantaa yritysten toimintaedellytyksiä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.08 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tosiaankin tarkoitus helpottaa uusiomateriaalien tuotteistamista. Uusiomateriaaliahan on joko kokonaan tai osittain valmistettu teollisuuden sivuvirroista tai jättepohjaisista raaka-aineista. Jäteperäisten materiaali- ja teollisten prosessien sivuvirtojen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen on olennainen osa kiertotaloutta. Jätteet ja sivuvirrat korvaavat käytössä neitseellisiä materiaaleja, millä on mahdollista säästää luonnonvaroja.

Hallituksen esityksen mukaan jätelaissa säädettäisiin uudesta, nopeutetusta menettelysystä, jossa jätteestä tai tuotannon sivuvirrasta valmistettu uusiutuote voidaan sulkea jätelain-säädännön soveltamisen ulkopuolelle. Tämän tavoitteena on lisätä jätteistä ja sivutuotteista valmistettavien uusiomateriaalien tuotteistamista ja tähän liittyvää liiketoimintaa. Tuotteistamalla eli valmistamalla jätteistä tai teollisuuden sivutuotteista teknisesti ja ympäristön kannalta hyväksyttäviä tuotteita edistetään kiertotaloutta, säästetään luonnonvaroja ja vähennetään jätteen määrää — kaikki erittäin toivottavia tavoitteita. Taustalla tässä on se tosiasia, että luonnonvarojen ylikulutus on ilmastomuutoksen ja luontokadon merkittävä ajuri.

Euroopan unioni pyrkii edistämään kiertotaloutta. Helmikuussa 2025 julkaistun puhtaan teollisuuden ohjelman yksi keskeinen osa-alue on kiertotalouden ja materiaalien saatavuuden edistäminen. Yhtenä keinona ohjelmassa mainitaan jätteeksi luokittelun päättymistä koskevien kriteerien kehittäminen.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä muutettaisiin jätelakia, ympäristönsuojelulakia, hallinto-oikeuslakia ja tuomioistuinlakia. Jätelakiin lisätään säännökset uudesta päätöksentekomenettelystä, kuten täällä on tullut esille. Tähän saakka jätteeksi luokittelun päättämisestä on voinut päättää vain ympäristölupamenettelyssä, joka soveltuu huonosti pelkästään materiaalin luokittelusta päättämiseen. Säädettävässä uudessa menettelyssä toiminnanharjoittaja voisi hakemuksesta saada päätöksen aineen tai esineen sivutuotteeksi luokittelusta tai jätteeksi luokittelun päättymisestä eli luokittelupäätöksen. Luokittelupäätöksen tekisi vuoden 2026 alusta lukien toimintansa aloittava Lupa- ja valvontavirasto.

Yleisön kuulemista ja valitusoikeutta luokittelupäätöksestä rajoitettaisiin verrattuna ympäristölupa- ja muihin jätelain mukaisiin asioihin. Tätä on syytä varmaan tarkastella valio-kuntakäsittelyssä. Muutoksenhaku luokittelupäätöksestä ohjattaisiin alueellisen hallinto-oikeuden sijaan ympäristönsuojeluasioihin erikoistuneelle Vaasan hallinto-oikeudelle. Ehdotuksen mukaan aineen tai esineen luokittelua koskevan asian voisi edelleen ratkaista myös osana ympäristönsuojelulain mukaista ympäristöluvan myöntämisestä sekä ilmoitus-päätöstä, jos luokitteluasia sisältyy toiminnan ympäristölupahakemukseen tai ilmoitukseen.

Lain toimeenpanoa edistetään säätämällä asetuksella tarkemmin luokittelupäätöstä koskevasta hakemuksen sisällöstä sekä ohjeistamalla toiminnanharjoittajia viranomais- ja uusiomateriaalien tuotteistamiseen liittyvistä riskinarvioinneista. Tämä ohjeistaminen — siihen liittyy myös neuvonta — on tällaisissa uudistuksissa aina äärimmäisen tärkeää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

Arvoisa puhemies! Keskusta kannattaa kiertotaloutta ja sen edistämistä Aidosti kestävä yhteiskunta ei anna arvoa kertakäyttökulttuurille vaan satsaa kiertotalouteen ja laatuvaatimuksiin. Tavaroiden elinkaarta on parannettava, ja tämä hallituksen esitys voi antaa mahdollisuuden siihen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä. [Tuomas Kettunen: Oli niin hyvä puheenvuoro, että olisi debatin paikka!] — Jaahas. Vastauspuheenvuoro, edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.12 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kiitoksia tästä vastauspuheenvuoromahdollisuudesta ennen kuin edustaja Hänninen pääsee esittämään tärkeään aiheeseen liittyviä omia kommentteja ja kysymyksiä.

Mutta kun tämä edustaja Kallion puheenvuoro nytten viitoitti tähän vastauspuheenvuoroon, puhutaan siis teollisuuden sivuvirroista ja puhutaan kiertotaloudesta, niin haluaisin kysyä ministeriltä, kun ollaan erittäin tärkeän aiheen ympärillä: Tänä päivänä tässä meidän yhteiskunnassamme on useampi energialaitos, siis polttolaitoksia, jotka käyttävät siis biomassaa, turvetta, erilaisia sekapolttoaineita. Tämähän tuottaa sieltä lämpölaitoksesta tuhkaa, ja tätä tuhkaahan käytetään kiertotalouden yhtenä aineena, siis lannoitteena, metsien suuntaan. Kysynkin, onko nyt tämä lainsäädäntö vaikuttamassa siihen, että tätä tuhkaa pystyttäisiin entistä paremmin käyttämään kiertotalouden aineena, lannoitteena, että metsät kasvaisivat paremmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: No niin, kiitoksia. — Sitten palaamme takaisin listalle, ja nyt edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.13 Juha Hänninen erk: Arvoisa puhemies! Maailmamme kaipaa kiertotalouden uusia innovaatioita. Tänäkin käsittelemme hallituksen esitystä, jonka tavoitteena on päivittää jäte- ja ympäristölainsäädäntö vastaamaan tätä päivää, siis aikaa, jossa kiertotalous ei ole enää pelkkä tavoite vaan välttämättömyys. Esityksen tarkoituksena on purkaa turhaa sääntelyä siten, että jatkossa teollisuuden sivuvirtojen ja jätteiksi luokiteltujen materiaalien uusiokäyttö olisi helpompaa. Näin toimimalla mahdollistamme sen, että arvokkaita raaka-aineita ei päätyisi hukkaan vaan ne voitaisiin palauttaa hyötykäyttöön osaksi tuotantoa. Tämä on ratkaisu, joka palvelee sekä ympäristöä että taloutta.

Arvoisa puhemies! Esitetyt muutokset vähentävät byrokratiaa ja nopeuttavat päätöksentekoa. Tarkoituksena on, että uusi Lupa- ja valvontavirasto saa vastuulleen teollisuuden sivutuotteiden ja jätteiksi luokiteltujen materiaalien arvioinnin yritysten hakemusten kautta. Näin yritykset voivat kehittää toimintaansa joustavammin ja vastuullisemmin, kun sivuvirtojen hyödyntämisen esteitä karsitaan. Päätöksenteolle asetettava määräaika parantaa ennakoitavuutta ja kannustaa yrityksiä kiertotalouden investointeihin. Tämä on tärkeää erityisesti teollisuudelle, joka etsii nyt uusia keinoja siirtyä fossiilitaloudesta kohti uusiutuvia ja kierrätettäviä materiaaleja.

Arvoisa puhemies! Kyse ei kuitenkaan ole pelkästään hallinnollisesta uudistuksesta. Tämä on teko Suomen huoltovarmuuden, puhtaan siirtymän ja työllisyyden puolesta. Kun uusiomateriaaleja ja teollisuuden sivuvirtoja voidaan hyödyntää kotimaassa entistä paremmin ja laajemmin, vähenee riippuvuutemme tuontiraaka-aineista ja haavoittuvista toimitusketjuista. Siksi kyse ei ole vain muutamien lainkohdan muuttamisesta. Tällä esityksellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

on suora vaikutus myös kokonaisturvallisuuteen. Kriisitilanteessa omat materiaalivirrat ja kierrätykseen perustuva tuotanto varmistavat, että yhteiskunta toimii ja tuotanto pyörii, vaikka kansainväliset toimitusketjut olisivatkin epävarmoja. Kokonaisturvallisuutemme rakennetaan tässä maassa meidän toimestamme. Yhtä lailla huoltovarmuus ei ole vain energiaa ja ruokaa, vaan se on myös kykyä hyödyntää omia resurssejamme tehokkaasti ja vastuullisesti. Tämä esitys vahvistaa juuri sitä, ja siksi se on iso askel kohti kestävämpää ja turvallisempaa Suomea.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee nyt sen, mitä vastuullisen hallituksen kuuluukin tehdä: se poistaa esteitä kestäväan kasvun tieltä ja antaa suomalaisille yrityksille mahdollisuuden näyttää, että puhdas siirtymä ja kilpailukyky voivat kulkea käsi kädessä. Tämä uudistus on osa suurempaa kokonaisuutta, jossa talous, ympäristö ja turvallisuus tukevat toisiaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.17 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille erinomaisesti esitellystä ja erinomaisen hyvästä lakiesityksestä.

On aivan erinomaista, että pääsemme vihdoin ja viimein siihen asian ytimeen. Elikkä tämä määritelmä ”jäte” on käytännössä melkein, voisi sanoa, kaiken pysäyttävä sana. Jos joku sitä jätettä rupeaa käsittelemään, niin täytyy olla semmoinen valtava määrä lupia, vaikka kysymyksessä olisi järkevä toiminta. Muuan yritys on monta vuotta tehnyt esityksiä, jääköön nimi sanomatta — kun metalliteollisuudessa valmistetaan vaikka rautaa tai muita metalleja, siitähän syntyy sivuvirtoja, tällaisia kuona-aineita, jotka eivät sillä hetkellä ole käyttökelpoisia, mutta kyseisellä firmalla on jo valmis kaava, millä he aikovat käsitellä tämän kyseisen kuona-aineen, ja siitä saadaan erinomaisia tuotteita jatkossa — ja nyt se aina törmää siihen ympäristölupaan, aina ja aina. Se on johtanut siihen monen osalta, myös tämän yrityksen osalta, että ollaan varmasti painopistettä siirtämässä Suomesta kokonaan ulkomaille, ja ovat menneetkin jo joihinkin maihin toimimaan, koska siellä tämä homma on paljon helpommin hoidettu.

Arvoisa ministeri, kysynkin teiltä, kun on tilaisuus, kun tämä laki nyt on tässä: kun jollekin tehtaalle, vaikka nyt metallitehtaalle tai muulle vastaavalle tehtaalle, sivuvirtaa syntyy, niin voitaisiinko määritellä jo samassa yhteydessä, kun se toimintalupa annetaan, että siinä syntyvät sivuvirrat eivät ole jätettä, vaan ne ovat seuraavan jalostusasteen raaka-ainetta? Siihenhän tässä pitää pyrkiä, elikkä se end of waste -määritelmä pitäisi nyt saada heti voimaan näille tuotteille. Turha meidän on kasvattaa byrokratiaa, paremminkin vähentää.

Tämäkin yritys, minkä aika hyvin tunnen jo muutamien käyntienkin perusteella, tarvitsee tällaisia lupia, että he saavat näitä sivuvirtoja hyödyntää jatkojalostukseen. Tällä hetkellä sille firmalle tämä on täydellinen stoppi. Kun ”jäte”-sana jollekin tavaralle annetaan, on se melkein kuin se olisi plutoniumia niin että sitä ei saa liikuttaa kukaan muu. Herra varjele, jos joku käypi ottamassa vaikka peräkärriin kuorman — linnareissuhan siitä tulee. En tarkoita tulevia juhlia tasavallan presidentin Linnassa vaan ihan semmoista paikkaa, missä on huonompi tarjoilu.

Joka tapauksessa, arvoisa ministeri, tässä asiassa kiitän teitä erinomaisesta esityksestä ja esittelystä ja toivon, että tätä asiaa viette yhtä määrätietoisesti eteenpäin. Tätä varmasti kaikki Suomen eduskunnassa tukevat, ja kun te saatte semmoisen lakiesityksen läpi, jota kaikki tukevat, se on muuten melkoinen meriitti sitten, kun jatkotehtäviä haetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.20 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Perussuomalaiset suhtautuvat myönteisesti tähän hallituksen esitykseen, jolla kehitetään viranomaisten taupauskohtaista päätöksentekoa jätteiden ja uusiomateriaalien luokittelussa. On todellakin erikoista, että tässä kuvitellussa kiertotalouden mallimaassa eli Suomessa on ollut tosiaan kuvitelma, että me olemme jotenkin edelläkävijöitä, ja tämä kuvitelma ei perustu yhtään mihinkään. Esimerkiksi kaivoksien sivuvirroista tehtävät materiaalit suomalaisen yhtiön toimesta kelpaavat kyllä Italiassa teiden pohjustusmateriaaliksi, mutta meillä Suomessa ne ovat jätettä. Kaikki hyvät ideat ja kokeilut ovat jääneet byrokratian ja luvituksen kymmenvuotisiin rattaisiin.

Toivottavasti tällä esityksellä nyt tätä päätöksenteon sujuvuutta ja ennakoivuutta koko järjestelmän kehittämisen näkökulmasta saadaan eteenpäin. Yritykset eivät nimittäin pysy kehittämään jätteistä tuotteita, mikäli he eivät tiedä, mitä heiltä odotetaan, tai mikäli säännöt muuttuvat jatkuvasti.

Tässä uudessa ehdotetussa menettelyssä esine voidaan luokitella sivutuotteeksi tai jätteeksi. Toivottavasti nämä käyttökelpoiset materiaalit eivät jää nyt tarpeettomasti jätesääntelyn piiriin, vaan niitä voidaan jatkossa hyödyntää tuotteena kestäväällä ja ympäristön kannalta turvallisella tavalla.

Tässä esityksessä on hyvää myös se, että tämä päätöksenteko nyt keskitetään ja nimenomaan niin, että nämä päätökset ovat helposti löydettävissä julkisesta tietopalvelusta, eli se lisää myös sitä läpinäkyvyyttä ja yhdenvertaisuutta eri toiminnanharjoittajien välillä. Ei voi olla niin, että meillä on Suomessa erilaisia käytäntöjä näissä ympäristölupaprosesseissa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on kannatettava. Nyt on tärkeä varmistaa, että Lupa- ja valvontavirastolla todellakin on mahdollisuudet toimia tämän uuden esityksen mukaisesti ja että nämä hakemukset käsitellään laadukkaasti kohtuullisessa ajassa niin, että me oikeasti saadaan kiertotalouden rattaita pyörimään paremmin Suomessa. Perussuomalaiset tukevat tätä esitystä, ja seuraamme tarkasti toimeenpanoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

14.23 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Edelliseen puheenvuoroon täytyy siinä mielessä yhtyä, että kyllä itse asiassa huoli lupa- ja viranomaisen resursseista ja luvituksesta ylipäättään on ollut aika keskeinen erityisesti ympäristövaliokunnassa, kyllä myös yli puoluerajat jaettu huolenaihe, ja siihen toivottavasti tämänkin hallituksen esityksen myötä kiinnitetään huomiota.

Mutta varsinainen puheenvuoroni ei oikeastaan koskenut tätä asiaa. Halusin jo lähetekeskusteluvaiheessa tuoda esiin sen, että tietenkin tämä hallituksen esitys on aika pieni yksittäinen asia, ei mikään suuri, valtava harppaus, mutta toki silti mahdollisesti askel kohti parempaa, sujuvampaa kiertotaloutta. Yleisesti ottaen varmasti kaikki toimet, joilla edistetään materiaalien uusiokäyttöä tai kiertotaloutta, ovat sinällään ihan kannatettavia, mutta aina kun sääntelyä sujuvoitetaan, pitäisi huolehtia siitä, että ei niin sanotusti mene lapsi pesuveden mukana. Valitettavasti ei voi ajatella niin, että tällä hallituskaudella näin olisi aina sitten tapahtunut, sillä aika monen hallituksen esityksen kohdalla ympäristön- ja luonnon-suojelunäkökulma on jäänyt muille esitysten tavoitteille alisteiseksi. Sen takia — vaikka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

tälläkin esityksellä on ihan hyvä pyrkimys ja toivotan tervetulleeksi sen, että nyt sitten esimerkiksi voidaan purkubetonista tehtyä mursketta käyttää paremmin teiden rakennusaineena tai vaikkapa biokaasulaitoksen jäännöksistä jalostaa lannoitetta ja niin edelleen — toivon, että valiokuntakäsittelyvaiheessa kiinnitetään huomiota siihen, onko tosiasiasa näitä osallistumisoikeuksia ihan aidosti tarkoituksenmukaista ja välttämätöntä rajata sillä tavalla kuin nyt esitetään. On toki totta, kuten tässä hallituksen esityksessäkin selostetaan, että Århusin yleissopimuksen liitteestä ei voida juontaa varsinaisesti velvollisuutta järjestää yleistä kuulemistä tässä menettelyssä, mutta yhtä totta on se, että sopimus itsessään on vaikuttanut siihen, millä tavalla me olemme omaa perustuslakia tulkinneet. Suomessa käsitteäkseni ympäristön näkökulmasta oikeutta on johdonmukaisesti haluttu tulkita niin, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevassa päätöksenteossa ei pitäisi koskaan kaventaa ilman erityistä perustetta, ja sen takia tämä ehkä varmaan on yksi asia, jota valiokuntakin käsittelee.

Lopuksi, puhemies, haluaisin oikeastaan ministeriltä kysyä — jos ministeri voisi tätä avata: millaisia konkreettisia sivuvirtoja tai uusiomateriaaleja hallitus nyt sitten odottaa, että tämän esityksen myötä voisi lähteä liikkeelle, eli mitä tämä käytännössä voi positiivisesti parhaimmillaan mahdollistaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.26 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministerille tämän esityksen tuomisesta tänne saliin. Niin kuin tässä keskustelussa on kuultu, niin tämä on hyvin tervetullut. Totta kai, jotta me saamme vauhtia kiertotalouteen, jotta me voimme nostaa kiertotalousastetta, meidän täytyy miettiä myös niitä keinoja, miten me löydämme uutta käyttöä sille materiaalille, joka on kierrossa. Ja tietysti tämä, että me pystymme luokittelemaan kerran käytetyn materiaalin uudelleen käytettäväksi tai luokitella sivuvirtoja niin, että ne eivät ole enää jätteitä, on tärkeää. Se, että me voimme tätä sujuvoittaa ja nopeuttaa, on hyvä edistysaskel. Totta kai siinä pitää terveys- ja turvallisuusasiat huomioida, mutta näin varmasti tässä tehdään.

Oikeastaan haluan nostaa esille niitä muita elementtejä, mitä tarvitaan, jotta kiertotaloutta saadaan eteenpäin ja jotta esimerkiksi näistä materiaaleista, jotka nyt sitten luokitellaan uudelleen käytettäväksi, toimijoilla on tietoa, ja toisaalta, että se hintaohjaus on sellainen, että sitä kannattaa tehdä. Sen takia haluaisinkin kysyä ministeriltä, millaisia suunnitelmia on näitä elementtejä vahvistaa. Elikä miten me saisimme sen uusiomateriaalin hinnan houkuttelevammaksi kuin neitseellisen materiaalin, ja miten esimerkiksi estämme sen, että kaatopaikalle ei menisi käyttökelpoista materiaalia?

Myös tiedonsaanti on tietysti oleellinen. Meillähän on tällä hetkellä lakisääteinen Materiaalitori, jossa nimenomaan kerätään tietoa olemassa olevista sivuvirroista, jäte-eristä ja uudelleen käyttöön sopivasta materiaalista. Mutta valitettavasti tämän rahoitus on nyt päätymässä, ja olisin tästä ministeriltä kysynyt, että miten varmistetaan, että tämä Materiaalitori jatkossakin pystyy toimimaan niin, että toimijoilla on tietoa näistä mahdollisista jätteistä, mitä voidaan uudelleen käyttää ja mitä nyt tämänkin lakiesityksen myötä toivottavasti saamme enemmän sinne uudelleen käytettäväksi.

Sitten haluaisin vielä nostaa esille sen, että Pohjoismaissa myös yhteisesti mietitään rakennusalan kiertotalouden edistämistä, ja sielläkin on noussut esille materiaalin kierrättäminen Pohjoismaiden kesken. Tämä tietysti vaatii yhteisiä pohjoismaisia standardeja. Oli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

sin kysynyt ministeriltä, että onko tämä miten ollut Pohjoismaiden keskustelussa, niin että saisimme tämän uusiokäytön ulottumaan myös koko Pohjolan alueelle. Tiedämme, että ainakin rajaseuduilla olisi tärkeää, että sitä uudelleen käytettävää materiaalia voitaisiin liikutella myös rajan yli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika lähestyy nyt loppuaan. Annan vastauspuheenvuoron ministeri Multalalle, ja mikäli listalle jää sen jälkeen puheenvuoropyyntöjä, niin asian käsittely ja keskustelu keskeytetään. — Ministeri Multala, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.29 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta ja, tulkitsen, kuitenkin pääosiltaan oikein positiivisestakin vastaanotosta tälle hallituksen esitykselle.

Tosiaan tämä on yksi pieni palanen siinä, että kiertotaloutta voitaisiin edistää vahvemmin ja sujuvoittaa erityisesti niitä menettelyjä. Tässä on nimenomaan niistä menettelyistä nyt kysymys, miten joku materiaalivirta, joka on ollut toiselle jäte, voisi jollekin toiselle olla helpommin raaka-aine, ja saadaan aidosti tätä markkinaa vauhditettua tätä kautta. Nimenomaan menettelystä on nyt kysymys.

Sitten toinen kysymys on tietysti se, että yleensä jäte tai materiaali, kun joku on sen käyttänyt, ohjautuu sinne, mikä on edullisinta, eli siinä tulevat sitten nämä taloudelliset ohjauskeinot, ja niitäkin tietysti tarvitaan.

Edustaja Kettunen kysyi tästä lentotuhkasta. Siihen erityisesti tarvitaan kyllä vielä lisää kannusteita, taloudellisia kannusteita, ja siinä esimerkiksi jäteveron laajentaminen on yksi keino, jota tässä valmistellaan. Se valmistelutyö on käynnissä nyt tuolla valtiovarainministeriössä, ja ympäristöministeriö on vahvasti osallistunut siihen, koska tämä on tällaista poikkihallinnollista, kokonaisuus vaikuttaa kaikkeen. Mutta kyllä on käynnissä tämäkin valmistelutyö, ja tosiaan viedään sitä eteenpäin. [Tuomas Kettunen: Oikein hyvä!]

Sitten toinen kysymys tuli, muun muassa edustaja Hoskonen kysyi nyt tästä nimenomaan, onko tämä nyt helpottava ja miten pystytään luokittelemaan näitä erilaisia jätteitä uudelleenkäytettäviksi materiaaleiksi. Tässä nimenomaisesti on nyt kaksi vaihtoehtoa eli nimenomaan tämä, että edelleenkin siellä ympäristölupamenettelyssä tehdään se. Jos on esimerkiksi uudesta toiminnasta kyse, niin helpostihan se ehkä kannattaa siinä samassa hoitaa, kun muutenkin ympäristölupaa tarvitaan. Mutta jos on nykyinen toiminta käytössä, niin sitten kun toiminta on siis käynnissä olevaa toimintaa, toiminnalla on ympäristöluvat ja niin edelleen, voitaisiin jatkossa käyttää myös tätä toista menettelyä, tätä kevyempää menettelyä, joka on huomattavasti nopeampi. Eli Lupa- ja valvontavirasto olisi siinä tietysti yhtenä lausunnonantajana. Täytyy se vielä nostaa esille, että tosiaankin tämä on pitkä valmistelutyö yhteistyössä viranomaisten ja alan toimijoiden kesken, ja tämä on nimenomaan sieltä noussut toive, että näin voitaisiin nyt toimia, että olisi huomattavasti kevyempi menettely.

Siihen liittyen myöskin on sitten nähty, että tämä muutoksenhaun rajoittaminen tällaisissa tilanteissa on täysin perusteltua, koska tämä tulee nimenomaan sieltä, että meillä on kuitenkin lainsäädännössä vahva perusta sille, että mitään ympäristöä pilaavaa sinne ympäristöön ei voi edelleenkaan laittaa eikä muutenkaan huonosti kohdella, ja meillä on tulossa myös tähän lisäsääntelyä asetuksen muodossa ja toisaalta sitten ohjeistuksen muodossa, että erilaisia riskejä voidaan välttää. Eli siinä mielessähän mikään vapaa kenttä tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

ei jatkossakaan tule olemaan, eli kaikista meidän ympäristönormeistamme jatkossakin on huolehdittava. Tässä vain pyritään nimenomaisesti siihen, että jos on sellaista materiaalia käytetty, vaikkapa juuri jotakin mursketta, jota halutaan sitten käyttää johonkin toiseen tarkoitukseen, niin silloin kun se on järkevää ja mahdollista, aidosti helpotetaan sitä byrokraatia tässä, millä tämä olisi nopeammin käytettävissä. Tässä tosiaan on jo hyviä esimerkkejä muista maista, [Puhemies koputtaa] missä on käytetty tätä.

Ja vielä ehkä yksi, arvoisa puhemies, nopeasti: tosiaan pohjoismaista harmonisointia on nostettu esiin erityisesti pohjoismaisissa [Puhemies koputtaa] ympäristö- ja asunto ministerien palaverissa, ja sitä työtä viedään yhdessä eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.23.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3. käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Lahdenperä.

18.23 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä niin sanottu UTU-laki on hyvä esimerkki siitä, miten järkevällä sääntelyn keventämisellä voidaan aidosti edistää kiertotaloutta ja kestävästä kasvusta. Tällä hetkellä uusiomateriaalien hyödyntämistä jarruttaa raskas lupabyrokratia. Materiaalit, jotka voisivat olla arvokas raaka-aine, jäävät jätteeksi byrokraattisessa jonossa.

Esitys korjaa tämän. Kun ympäristölupaprosessi voi kestää kuukausia, uusi kevennetty menettely mahdollistaa päätöksen jopa viikoissa. Se vähentää hallinnollista kuormaa ja antaa yrityksille mahdollisuuden kehittää kiertotalouden ratkaisuja nopeammin ja kilpailukykyisemmin. Samalla on tärkeää todeta, että ympäristöperusoikeus ei tässä vaarannu. Menettely koskee tuoteluokittelua, ei ympäristövaikutusten arviointia. Uusiomateriaalin käyttöä ohjaavat jatkossakin tuote- ja kemikaalilain säädännöt.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vie Suomea askeleen lähemmäksi toimivaa kiertotaloutta: vähemmän byrokraatia, enemmän järkeä ja vastuullista resurssien käyttöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.24 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on selkeyttää ja nopeuttaa päätöksentekoa silloin, kun pitää ratkaista, onko jokin aine tai esine jätettä vai voiko sitä käyttää uudelleen tuotteena. Tämä tukee kiertotaloutta ja varmistaa, että materiaaleja hyödynnetään järkevästi ilman haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Uusi jätelain mukainen päätös menettely tekee prosessista sujuvamman ja ennakoitavamman. Yritykset tietävät etukäteen, mitä tietoja ja selvityksiä tarvitaan, ja viranomaisilla on yhtenäiset pelisäännöt. Toiminnanharjoittajia kohdellaan tasapuolisesti, ja päätökset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2025 vp

julkaistaan avoimesti julkisessa tietopalvelussa. Tämä lisää luottamusta ja vähentää epävarmuutta, mikä on tärkeää yrityksille, jotka suunnittelevat investointeja kiertotalouteen.

Päätöksenteon keskittäminen parantaa luokittelupäätösten laatua. Yrityksille tämä on parempi ratkaisu kuin pelkkä ohjeistus, jonka perusteella jokainen tekisi omia tulkintojaan. Viranomaisen tekemä päätös on luotettava ja valituskelpoinen, mikä tuo varmuutta toimintaan ja vähentää riskejä.

Arvoisa rouva puhemies! Menettely nopeutuu verrattuna nykyiseen ympäristölupamenettelyyn, koska yleisön kuulemista ei vaadita ja valitusoikeuksia rajoitetaan. Lisäksi päätökselle ehdotetaan ohjeellista kolmen kuukauden aikarajaa. Tämä on merkittävä parannus nykytilanteeseen, jossa prosessit voivat venyä pitkiksi. Nopeus riippuu kuitenkin siitä, riittävätkö lupa- ja valvontaviraston resurssit käsittelemään hakemukset ja kuntien lausunnot laadukkaasti.

On todennäköistä, että hakemusten määrä kasvaa, kun menettely helpottuu. Samalla uusia materiaaleja siirtyy jätesäätelystä tuotesäätelyn piiriin. Tämä tukee kiertotaloutta ja vähentää jätettä, mutta turvallisuus ja ympäristönsuojelu pysyvät keskiössä. Yrityksille tämä tarkoittaa selkeämpiä pelisääntöjä ja nopeampaa päätöksentekoa, mikä helpottaa uusien tuotteiden kehittämistä ja markkinoille pääsyä.

Arvoisa rouva puhemies! Tavoitteena on päätöksenteko, joka on sujuvaa, laadukasta ja läpinäkyvää. Näin varmistamme, että kiertotalous etenee ja suomalaiset yritykset voivat toimia kilpailukykyisesti ja vastuullisesti. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.